

Familjevåld

En kvalitativ studie gällande förekomsten av familjevåld samt Covid-19 pandemins inverkan på familjevåldet i Österbotten

Micaela Backholm & Anna Lärka

Examensarbete för Socionom (YH)-examen

Utbildning för det sociala området

Vasa 2023

EXAMENSARBETE

Författare: Micaela Backholm & Anna Lärka
Utbildning och ort: Det sociala området, Vasa
Inriktning: Familjearbete & Kriminologi
Handledare: Viktor Matintupa; Ralf Lillbacka

Titel: Familjevåld. En kvalitativ studie gällande förekomsten av familjevåld samt Covid-19 pandemins inverkan på familjevåldet i Österbotten.

Datum: 15.11.2023

Sidantal: 40

Bilagor: 0

Abstrakt

Eftersom Covid-19 pandemin har varit aktuell från år 2020 och är ännu aktuell, så handlar detta examensarbete om förekomsten av familjevåld samt Covid-19 pandemins inverkan på familjevåldet i Österbotten. Genom olika medier har det framkommit att pandemin skulle ha påverkat förekomsten av familjevåldet och därför har vi valt att undersöka ämnet. Syftet med detta examensarbete var att ta reda på om Covid-19 pandemin har påverkat förekomsten av familjevåld. Vi har samlat in data av professionella från olika myndigheter. Vi använde oss av kvalitativ forskningsmetod genom att intervjua professionella. De vi har intervjuat är professionella från polisen, mödra- och skyddshemmet samt brottsofferjouren.

Resultatet visar att det finns inga tydliga tecken på hur mycket Covid-19 pandemin har påverkat förekomsten av familjevåld i Österbotten. Resultatet visar att våldet flyttades från allmänna platser till privata bostäder genom denna förändring har det upplevts som att familjevåldet har ökat fastän det rent statistiskt inte finns några tecken på det. Familjevåldet har ökat och minskat från år till år och det finns alltid ett mörkertal. Våld i hemmen är ofta grövre än våld på allmänna platser. På grund av pandemin blev stödtjänster för offer för våld i nära relationer mer digitaliserad vilket ledde till att det blev svårare att få det stöd offret behöver.

Språk: svenska

Nyckelord: Covid-19, pandemi, familjevåld, våld, familj

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Micaela Backholm & Anna Lärka

Koulutus ja paikkakunta: Sosiaalinen alue, Vaasa

Suuntautumisvaihtoehto: Perhetyö ja kriminologia

Ohjaaja(t): Viktor Matintupa & Ralf Lillbacka

Nimike: Perheväkivalta. Kvalitatiivinen tutkimus perheväkivallan esiintymisestä sekä Covid-19-pandemian vaikutuksesta perheväkivaltaan Pohjanmaalla.

Päivämäärä: 15.11.2023

Sivumäärä: 40

Liitteet: 0

Tiivistelmä

Koska Covid-19-pandemia on ollut ajankohtainen vuodesta 2020 lähtien ja se on vieläkin ajankohtainen, käsittelee opinnäytetyömme perheväkivallan esiintymistä sekä Covid-19-pandemian vaikutusta perheväkivaltaan Pohjanmaalla. Eri tiedotusvälineiden kautta on käynyt ilmi, että pandemia olisi vaikuttanut perheväkivallan lisääntymiseen, ja siksi olemme päättäneet tutkia aihetta. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, onko Covid-19-pandemia vaikuttanut perheväkivallan lisääntymiseen. Olemme keränneet tietoja eri viranomaisilta. Käytimme kvalitatiivista tutkimusmenetelmää haastatteleamalla ammattilaisia. Haastattelemamme henkilöt toimivat poliisin, ensi- ja turvakodin sekä rikosuhripäivystyksen organisaatioissa.

Tuloksen mukaan ei ole selviä merkkejä siitä, kuinka paljon Covid-19-pandemia on vaikuttanut perheväkivallan esiintymiseen Pohjanmaalla. Tuloksena on, että väkivalta siirtyi julkisilta paikoilta yksityisiin asuntoihin. Edellä mainitun muutoksen myötä, on koettu, että perheväkivalta olisi lisääntynyt, vaikka siitä ei ole mitään merkkejä tilastoissa. Perheväkivalta on lisääntynyt ja vähentynyt vuosi vuodelta ja siihen on aina liittynyt rekisteröimätön lukumäärä. Kotiväkivalta on usein vakavampaa, kuin väkivalta julkisilla paikoilla. Pandemian vuoksi lähisuhdeväkivallan uhrien tukipalvelut digitalisoitiin, minkä vuoksi uhrin tarvitseman tuen saaminen vaikeutui.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: Covid-19, pandemia, perheväkivalta, väkivalta, perhe

BACHELOR'S THESIS

Author: Micaela Backholm & Anna Lärka

Degree Programme: Social Sciences

Specialisation: Family work & Criminology

Supervisor(s): Viktor Matintupa & Ralf Lillbacka

Title: Family Violence. A Qualitative Study on the Incidence of Family Violence and the Impact of the COVID-19 Pandemic on Family Violence in Ostrobothnia.

Date: 15.11.2023

Number of pages: 40

Appendices: 0

Abstract

Since the COVID-19 pandemic has been current since 2020 and is still current, this thesis deals with the incidence of family violence and the impact of the COVID-19 pandemic on family violence in Ostrobothnia. Through various media, it has been revealed that the pandemic would have affected the incidence of family violence, and that is why we have chosen to do research on the subject. The aim of this thesis was to find out whether the COVID-19 pandemic has affected the incidence of family violence. We have collected data from professionals from various government agencies. We used qualitative research methodology by interviewing professionals. The people we have interviewed are professionals from the police, the refuge shelter, and the victims of crime Assistance.

The results show that there are no clear indications of how much the COVID-19 pandemic has affected the incidence of family violence in Ostrobothnia. The results show that violence moved from public places to private housing through this change, it has been perceived that family violence has increased, although statistically there is no evidence of it. Family violence has increased and decreased from year to year, and there are always hidden statistics. Violence in homes is often more violent than violence in public places. Due to the pandemic, support services for victims of domestic violence became more digitalized which made it more difficult to get the support the victim needs.

Language: Swedish

Key words: COVID-19, Pandemic, Family Violence, Violence, Family

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och frågeställningar	1
2	Förekomst.....	3
3	Familjebegreppet.....	5
4	Våld.....	6
4.1	Psykiskt våld.....	7
4.2	Förföljelse	8
4.3	Fysiskt våld.....	8
4.4	Latent våld	9
4.5	Materiellt våld.....	10
4.6	Sexuellt våld.....	10
4.7	Hedersrelaterat våld	11
4.8	Digitalt våld	12
4.9	Ekonomiskt våld.....	13
4.10	Våld mot djur.....	13
4.11	Våld mot barn.....	14
4.12	Utövare.....	14
5	Våldets faser	16
5.1	Fas 1: föreställningarna börjar krackelera	16
5.2	Fas 2: Försök att återställa förhållandet.....	16
5.3	Fas 3: Spänningen mellan parterna ökar	17
5.4	Fas 4: Våldet eskalerar	17
5.5	Fas 5: Skam och Smekmånad.....	17
5.6	Fas 6: Sorg och svek	18
6	Normaliseringsprocessen	19
7	Intersektionalitet	20
8	Rusmedels inverkan på våldsamt beteende	21
9	COVID-19 pandemin	22
9.1	COVID-19 pandemins inverkan på familjer samt framkomsten av familjevåld ...	22
9.2	COVID-19 pandemins effekt på stödtjänster.....	23
10	Metod	25
10.1	Etiskt förhållningsätt	25
10.2	Val av respondenter	26
10.3	Analysmetod	26
11	Intervjuresultat.....	28

11.1	Vanligaste våldsformer före och under pandemin	28
11.2	Familjevåldet före och under pandemin.....	29
11.3	Pandemins påverkan för hjälpsökande hos offer för familjevåld.....	29
11.4	Pandemins inverkan på ökning av familjevåld.....	30
11.5	Våldets grovhet under pandemin	31
11.6	Könsfördelning på offren	31
11.7	Missbrukets inverkan på familjevåld	32
12	Sammanfattande diskussion	34
12.1	Kritisk granskning	35
13	Källförteckning.....	37

1 Inledning

I vårt examensarbete vill vi lyfta fram Covid-19 pandemins inverkan på förekomsten av våld inom familjerelationer. Eftersom Covid-19 pandemin är väldigt aktuell tänkte vi undersöka hur den har påverkat förekomsten av våld inom familjer. Vi tänkte därför i vår forskning undersöka hur förekomsten av familjevåld såg ut åren innan pandemin bröt ut samt hur det såg ut under pandemin.

Covid-19 pandemins inverkan på våld i nära relationer är även aktuell i och med att man inom THL håller på med en undersökning. Undersökningen handlar om Covid-19 pandemins inverkan på upplevelser av våld i nära relationer samt hur många som använde sig av tjänsterna. Projektet påbörjades 2020 och håller ännu på under 2023. Undersökningen gör THL tillsammans med Åbo universitet och Tammerfors universitet (THL, 2021).

I och med att det är ett så pass aktuellt ämne och berör våra profileringar som är familjearbete och kriminologi har vi av den orsaken intresserat oss för detta ämne. Pandemin har fört med sig nya upplevelser och utmaningar för oss människor. Vi har inte tidigare varit så isolerade från andra människor som under pandemin.

Våld som sker ute i det offentliga blev mindre under coronapandemin. Inom hemmets fyra väggar har dock våldet förekommit mer under pandemin. En stor del av det våld som hänt inom hemmets väggar är undanhållit, men det finns tecken på att det förekommit mer av bland annat grov misshandel (Polisen, u.å.).

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med vår undersökning är att beskriva hurudan inverkan Covid-19 pandemin har haft på förekomsten av våld i familjerelationer. I vår forskning är syftet att ta reda på hur förekomsten av våld i familjerelationer såg ut åren innan pandemin bröt ut samt vilken inverkan på förekomsten pandemin har haft. Detta vill vi ta reda på genom professionellas subjektiva erfarenheter.

Frågeställningar:

- Hur såg familjevåldet ut innan pandemin?
- Hur har pandemin inverkat på förekomsten av våld i familjerelationer?
- Varför har det skett en ökning?

Vår målsättning är att skapa en större kunskapsbas kring ett aktuellt fenomen för att i framtida yrkesroll vara bättre förberedd. Målet med vår forskning är att få mer insikt i hur en pandemi kan påverka familjerelationer men även hur våldet inom familjer påverkar familjemedlemmarna.

2 Förekomst

Enligt polisen statistik från åren 2019–2021. I den framkommer det de anmälda fall som finns gällande familjevåld. De anmälda fallen mellan åren 2019–2021 var (Polisen, u.å.):

- 2019 – 4 794
- 2020 – 4 599
- 2021 – 4 628

Mellan åren 2020–2021 har det skett en förändring på 0,63% d.v.s. 29 fall, när det gäller anmälda fall av familjevåld. Inom Österbottens välfärdsområde kan man se antalet offer för familjevåld samt våld i nära relationer efter fall som kommit till myndigheters kännedom åren 2010–2021. Mellan åren 2010–2014 minskade antalet offer från 365 till 292. Därefter ökade åter antalet offer fram till år 2019 då det var 358 stycken. Efter år 2019 sjönk åter antalen då det 2021 var 261 stycken (Statistikcentralens statistikdatabas, u.å.; Polisen, u.å.)

Enligt Statistikcentralens statistikdatabas (u.å.) då man ser på vilket kön som offren inom Österbottens välfärdsområde har haft under åren 2010–2021 visar det att under varje år har det varit mest kvinnor som varit offer för våld i nära relationer. Några av dessa år har antalet offer per kön varit följande:

- 2010 – 67 män och 298 kvinnor
- 2011 – 85 män och 248 kvinnor
- 2020 – 95 män och 208 kvinnor
- 2021 – 88 män och 173 kvinnor

Sedan år 2010 har män som offer ökat en aning medan kvinnor som offer minskat en aning inom Österbottens välfärdsområde. Detta är förstås siffror på det som kommit till myndigheternas kännedom. Det kan finnas mer offer för våld i nära relationer av båda könen som man inte vet om.

När det gäller vilka åldrar offren för våld i nära relationer har haft under år 2020 inom Österbottens välfärdsområde så var offren i åldern 20–64 år 3,9% medan 65 år och äldre var 0,5%. Sen när det gäller barn som blivit utsatta för fysiskt våld inom Österbottens välfärdsområde, av någon förälder, så var det år 2019 12,7% och år 2021 15,8% av de som gick i årskurs 4 och 5. De som blivit utsatt för psykiskt våld av förälder, i samma årskurser var 2019 19,3% och 2021 31,3%. Om man ser på gymnasieelever i årskurs 1 och 2 var det år 2019 7,7% och 2021 8,7% som blivit utsatta för fysiskt våld av någon förälder. Om man ser på samma målgrupp men psykiskt våld istället så var det år 2019 31,3% och år 2021 40,1%. Statistiken från dessa år visar att det är vanligare att föräldrarna använder psykiskt våld än fysiskt våld mot barnen inom Österbottens välfärdsområde (Sotkanet, u.å.).

3 Familjebegreppet

Enligt det traditionella synsättet har familjemedlemmarna ett blodsband eller en rättslig ställning till varandra. Dagens syn på familjen och dess medlemmar är mer mångsidigare och individen har mera bestämmanderätt över vilka som utgör hens familj. Familjen består av familjemedlemmarna som har olika roller och ansvarsområden i familjen. I västvärlden ses familjen ur en emotionell synvinkel där familjens uppgift att erbjuda omvårdnad och stöd. I dag är det vanligt att familjeformen kan förändras, till exempel genom att föräldrarna skiljer sig och genom att de hittar nya partners och bildar nya familjer. Familjebegreppet skiljer sig åt över hela världen. (Wrangsjö & Wirtberg, 2019, s. 13–14)

Familjen och dess utveckling ses som en mångdimensionell helhet som påverkas av olika faktorer såsom etnicitet, samhällsklass, kön och fysisk funktionalitet. Familjen påverkas också av andra externa faktorer såsom samhälle, ekonomi, kultur och politik. Det är känt att familjens utveckling innebär att man går igenom olika stadier, till exempel att ett barn växer upp till tonåring. Om familjen inte utvecklas tillsammans med de nya stadierna, kan det leda till problem i familjens samspel. (Wrangsjö & Wirtberg, 2019, s. 14–15)

4 Våld

Ofta associerar man våld med fysiska handlingar som exempelvis att sparka eller slå, dock är detta en mycket begränsande och otillräcklig beskrivning av vad som räknas till våld. En bredare definition av vad våld innebär är viktig när det gäller våld i nära relationer, eftersom våld mellan ett kärlekspar kan vara väldigt komplex och annorlunda än övrigt våld. Handlingar som gör att partnern upplever fara eller känner sig rädd räknas till våld. Handlingar som pressar partnern att göra något mot sin vilja eller att avsluta det hen vill göra, räknas även som våld (Isdal, 2017, s. 33; Kastling, 2010, s. 43–44).

Våld inom familjer försvinner sällan av sig själv, det behövs hjälp i de flesta fall. Våldet blir ofta grövre och grövre. I de flesta fall när det gäller våld mot kvinnor och barn, så händer det i hemmet. Vanligaste är det att män är våldsamma, men även kvinnor kan vara det, till och med barn kan vara våldsamma mot familjemedlemmar. Våld i nära relationer kan hända oavsett vilken religion, kultur man hör till samt vilken inkomst man har eller vilken ålder man är i. Våldet kan förekomma i förhållanden mellan kvinnor och män, men även i samkönade förhållanden (Healey, 2014, s.29).

När man hör begreppet "våld" tänker man ofta att det handlar om att den våldsutövande partnern har som avsikt att skada den andra, det är mer komplext än så. Våld handlar även om makt, att den som utövar våld får makt över den andra. En våldshandling omfattar den som utövar våldet, den som tar emot våldet samt budskapet d.v.s. själva våldet. Om handlingen räknas som våld eller inte, kan nog offret ge en klarare bild av än förövaren, eftersom förövaren har en tendens att förklara bort det som hänt (Isdal, 2017, s. 33–36).

Begrepp som *makt*, *misshandel*, *aggression* och *ilska* kan finnas i våld, men våldet kan även särskilja sig från de nämnda begreppen. Det som skiljer ilska från våld är att ilska är en känsla och då å andra sidan är våld en handling. Våld kan dock vara ett sätt att hantera ilskan på. Våld behöver inte nödvändigtvis ha att göra med ilska, det kan handla om att den som utför våldet är rädd, tvingad, desperat eller har lust att göra det. Aggression är mycket nära till våld, eftersom aggression handlar om utåtagerande för att såra eller skada någon (Isdal, 2017, s. 37–38).

När det gäller misshandel, är det väldigt svårt att veta när våldet förvandlas till misshandel. Misshandel handlar om att utövaren systematiskt kränker, förtrycker eller fördärvar en

annan människa. För att något ska räknas som misshandel bör det vara ett mönster, som exempelvis att personen upprepar samma handlingar flertal gånger. Makt är något som de flesta av oss vill känna, vi vill känna att vi har kontrollen och makten. När det gäller våld blir det att personen vill ha makten och kontrollen över andra istället för över sig själv (Isdal, 2017, s. 39–40).

Våldet kan även indelas i instrumentellt och expressivt. Det instrumentella våldet handlar om att man använder våldet som ett verktyg för att få det man vill. Expressivt våld å andra sidan är en känslreaktion, som exempelvis "jag klarar inte av det här, jag exploderar" (Isdal, 2017, s. 40).

4.1 Psykiskt våld

Psykiskt våld är våld som inte sker fysiskt. Psykiskt våld lämnar inga fysiska spår efter sig, vilket gör det svårt att identifiera. Psykiskt våld är närvarande i alla situationer och former av våld. En person som använder psykiskt våld försöker skada offrets psykiska välbefinnande. Syftet med psykiskt våld är att kontrollera offret och hans handlingar. (Naistenlinja, u.å.; Mieli, 2021; THL, 2019)

Psykiskt våld förekommer i varierande grad. Psykiskt våld är till exempel att skälla, förödmjuka, hota, skuldbelägga och undertrycka. Psykiskt våld börjar vanligen stegvis med till exempel negativ kritik. Till slut kan det psykiska våldet ha utvecklats till att förövaren har en omfattande kontroll över sitt offer och hans liv. (Naistenlinja, u.å.; Mieli, 2021)

Att hota med fysiskt våld är ett av de sätt på vilka psykiskt våld är avsett att undertrycka offret. Att hota med fysiskt våld ger en stark känsla av rädsla och ångest hos offret. Förövaren kan hota sitt offer, till exempel genom att bryta sönder saker, använda hotfulla gester eller genom att hota att skada offrets familjemedlem. En annan vanlig form av psykiskt våld är isolering av offret. Förövaren strävar efter att kontrollera och begränsa offrets sociala relationer, till exempel genom att förbjuda möten med vänner och familjemedlemmar. Isoleringen bidrar till att offrets stödnätverk försvagas medan förövarens maktställning över offret ökar. (Naistenlinja, u.å.; Mieli, 2021)

Följderna av psykiskt våld påverkar offrets psykiska välbefinnande negativt. Psykiskt våld orsakar offret känslor av osäkerhet, värdelöshet, rädsla för förövaren, förvrängning av självbilden och depression. Hur psykiskt våld påverkar offret beror på hur länge våldet har pågått samt hur grovt det psykiska våldet har varit. (Naistenlinja, u.å.; Mieli, 2021)

4.2 Förföljelse

Förföljelse är trakasserier som sker regelbundet, till exempel genom övervakning, uppföljning, oönskade kontakter och hot. Förföljelse orsakar känslor av otrygghet, ångest och rädsla hos offret. Förövaren strävar efter att begränsa och kontrollera offrets verksamhet, därför definieras förföljelse som ett målinriktat tillvägagångssätt. Sedan 2014 har förföljelse varit ett brott i Finland. (Naistenlija, u.å.; Poliisi, u.å.)

Våld i nära relationer och upplösning av ett förhållande ökar risken för förföljelse. Det förföljande beteendet hos förövaren är individuellt, men det allmänna förföljande beteendet är omväxlande. Förföljelse kan vara minst sagt oönskade kontakter och som mest allvarligt livshotande våld. Det förföljande beteende hos förövaren påverkas av om offret är känd eller okänd. (Naistenlinja, u.å.; Ensi- ja turvakotienliitto, u.å.)

Kvinnor är oftast offer för förföljelse och förföljarna är till största delen manliga. Förföljelsen av en före detta partner kan vara mer psykiskt ansträngande, eftersom förövaren har mer detaljerad information om sitt offer. Förövaren kan också rikta sitt förföljelsebeteende mot gemensamma barn eller andra närstående. Förövaren kan använda sina barn som ett medel till förföljelse, till exempel genom att fråga efter information eller genom att hota. Av ovan nämnda skäl är det svårare för offret att skydda sig mot förövaren. (Naistenlinja, u.å.; Ensi- ja turvakotienliitto, u.å.; Varjo, u.å.)

4.3 Fysiskt våld

Fysiskt våld är vanligtvis en form av våld som används efter psykiskt våld, eftersom det sällan börjar med fysiskt våld i nära relationer. Efter våldsutövaren har använt sig av psykiskt våld under en längre tid utvecklas det småningom till fysiskt våld. Fysiskt våld

skadar den fysiska integriteten samt självbilden hos den som blir utsatt. Fysiskt våld är farligt och kan leda både till grava trauman och fysiska skador (Kastling, 2010, s. 44; Naistenlinja u.å.).

De handlingar som räknas till fysiskt våld är många. Det kan handla om olika former av slag, att bita, skallningar, knuffar, sparkar, kvävningförsök, att hålla fast och att nypa. Med andra ord kan man säga att all användning av fysisk makt räknas till våld. Fysiskt våld är sällan slumpmässig eller kaosartad, det är snarare tvärtom att det är målinriktat och ändamålsenligt. Som till exempel att man utsätter kroppen för våld eftersom det skrämmer och gör ont, men lämnar inga synliga spår efter sig. Att lugga och bita används för att det gör ont hos offret (Isdal, 2017, s. 41, 43; Kastling, 2010, s. 44–45).

Fysiskt våld börjar oftast med något som känns litet som till exempel att man håller fast personen, knuffar eller hindrar personen från att passera. Även fast det inte skadar eller syns några spår efter man har hållit fast en person, så räknas det till fysiskt våld då det sker mot personens vilja. Efter en tid tenderar det fysiska våldet att bli värre och mer brutalt. Det som är vanligt med våld är att det sker i perioder, vilket gör att det blir svårare att upptäcka (Naistenlinja, u.å.).

4.4 Latent våld

Latent våld handlar om den rädsla som den utsatta har för den form av våldshandling som partnern utfört tidigare. Den utsatta i förhållandet anpassar sig så att det tidigare våld som förekommit, inte ska hända igen. Den våldsutövande partnern hotar genom att visa med bland annat ord, rörelsemönster och kroppshållning. Denna form av våld har en tendens att bli den mest dominerande. Våldsutövaren upplevs som en tickande bomb, som kan explodera när som helst. Ifall bomben exploderar vet offret att den våldsutövande partnern kommer att föra över skulden på offret för att partnern behöver ta till våld (Isdal, 2017, s. 64; Kastling, 2010, s. 46; Kvinnojouren Lund, u.å.).

Denna form av våld är mycket mödosam för både den utsatta partnern och barnen i familjen, eftersom de blir tvungna att varje dag gå på ett minfält. Våldet är alltid med, det försvinner inte. Latent våld kan vara en risk för den fysiska hälsan, eftersom den mängd av

stress det medför kan bidra till bland annat magproblem, depression, hjärtproblem och yrsel (Isdal, 2017, s. 64; Kastling, 2010, s. 46; Kvinnojouren Lund, u.å.).

4.5 Materiellt våld

Det som menas med materiellt våld är då man förstör saker eller föremål. Det kan vara att man slår sönder något, sparkar sönder något, kastar sönder något samt att man med flit har sönder en sak som betyder mycket för ens partner och barn. Den våldsutövande partnern kan till exempelvis klippa sönder kläder och foton. Orsaken till att personen förstör saker är för att skrämma eller kränka personerna i närheten och för att få kontroll över dem. Rädslan av materiellt våld förstärks hos offren om de tidigare varit med om fysiskt våld från samma person (Isdal, 2017, s. 45–46; Kastling, 2010, s. 47; Kvinnojouren Lund, u.å.).

Genom det materiella våldet får man en bild av hur pass kontrollerat våldet faktiskt är. Den våldsutövande partnern kan välja att exempelvis slå sönder något som är värdelöst eller något som kan vara mycket kränkande för den andra. Eftersom materiellt våld ofta ses som ett alternativ till våld, används det enklare än andra former av våld. Dock när det gäller barn är all form av hotfull aggression som kommer från vuxna, något som barn upplever som oerhört traumatiskt. Barn som växer upp i familjer där materiellt våld används, är alltid beredda på att det kan smälla till när som helst (Isdal, 2017, s. 46–47).

4.6 Sexuellt våld

Sexuellt våld innebär att människans sexuella självständighet kränks. Varje människa har rätt till självbestämmande när det gäller sin sexualitet. Sexuella övergrepp är sexuella trakasserier, utpressning och tvång mot sexuella handlingar samt våldtäkt. Den som begår sexuellt våld respekterar inte den andra partens sexuella självständighet. Sexualiteten skall alltid grunda sig på båda parterens fria vilja. (Naistenlinja, u.å.; Terveyskylä, 2018)

Kännetecknen för sexuellt våld uppfylls också när förövaren sexuellt utnyttjar till exempel en berusad eller psykiskt sjuk person. Avslöjande kläder eller sexuella handlingar som

tidigare begåtts i samförstånd rättfärdigar inte till sexuella övergrepp. (Naistenlinja, u.å.; Terveyskylä, 2018)

I parförhållande och äktenskap förekommer också våld som kränker sexualiteten. Sexuellt våld i parförhållanden är vanligtvis svårt att känna igen. Orsaken är att de flesta anser att sexuella handlingar är en del av ett förhållande, oberoende av parternas villighet. Sexuellt våld kan också förekomma tillsammans med andra former av våld, till exempel fysiskt och psykiskt våld. (Naistenlinja, u.å.; Nollalinja, 2019; Ensi- ja turvakotienliitto, 2018)

Sexuellt kränkande våld påverkar offrets bild av sig själv och sin kropp. Personen kan ha svårigheter med närhet som kan påverka sexualiteten och sociala relationer. Den som utsätts för sexuellt våld kan också drabbas av fysiska skador eller infektioner. Det kan vara svårt för personen att söka hjälp eftersom hen känner skam eller till och med skuld över situationen. (Naistenlinja, u.å.; Nollalinja, 2019; Ensi- ja turvakotienliitto, 2018)

4.7 Hedersrelaterat våld

Hedersrelaterat våld är våld som syftar till att skydda eller återställa samhällets, familjens eller släktens ära. Förbrytelse mot samhällets sexuella och könsrelaterade uppföranderegler är den vanligaste orsaken till hedersrelaterat våld. I de flesta fall är hedersrelaterat våld riktat mot flickor och kvinnor samt mot personer som tillhör sexual- och könsminoriteter. (Naistenlinja, u.å.; Ihmisoikeusliitto, 2016, s. 18)

Former av hedersrelaterat våld kan vara psykiskt, fysiskt och ekonomiskt våld samt tvång till äktenskap. Hot mot att skicka personen till sitt hemland, kvinnlig könsstympning, förhindrande av ekonomisk självständighet och att föra kvinnor utomlands för att tvingas till äktenskap med en person som familjen har valt, är exempel på hedersrelaterat våld. Hedersmord är den allvarligaste konsekvensen av hedersrelaterat våld. (Naistenlinja, u.å.; Rikosuhripäivystys, u.å.)

Hedersrelaterat våld kan beskrivas som könsrelaterat våld, eftersom det påverkas av könsrelaterade förväntningar. Den vanligaste könsförväntningen gäller kvinnans kyskhet och dennes upprätthållning samt de beteendeförväntningarna som samhället har för

kvinnorna. Om personen inte uppför sig på ett hederligt sätt skadar hen sin familjs och samhällets ära. (Naistenlinja, u.å.; Rikosuhripäivystys, u.å.)

Hedersrelaterat våld har skapats och upprätthållits samhälleligt och det kan inte förknippas med en viss etnisk grupp, kultur eller religion. Våldsamma handlingar rättfärdigas genom att de återställer äran. Därför kan förövaren uppleva att våld är det enda alternativet. Det kan finnas flera planerare av och förövare till hedersrelaterat våld och en del av dem kan vara utomlands. Hedersrelaterat våld blir inte dold på grund av att man vill att alla i samhället ska veta att äran är återställd. (Naistenlinja, u.å.; Rikosuhripäivystys, u.å.)

4.8 Digitalt våld

Digitalt våld är våld där förövaren använder teknologi för att till exempel kontrollera och övervaka offret. Digitalt våld är en av formerna för våld i nära relationer, förövaren kan vara offrets familjemedlem, före detta eller nuvarande partner. Man kan använda sociala medier, smarttelefon, dator, lokaliseringsutrustning, hemelektronik som är ansluten till nätet och e-post för att begå digitalt våld. (Hakkarainen, 2019, s. 16; Varjo, 2020; Rikosuhripäivystys, u.å.)

Digitalt våld uppstår till exempel genom att förövaren undersöker offrets telefon utan tillstånd, ständigt kontakter offret i form av telefonsamtal eller meddelanden, smyg fotograferar eller smyglyssnar på offret, följer offrets läge eller hotar att sprida känslig information eller material om offret. Sextortion är ett begrepp som innebär att förövaren försöker utpressa sitt offer för relation eller sexuella handlingar med hen. Förövaren hotar att sprida känslig information om sitt offer. (Varjo, 2020; Rikosuhripäivystys, u.å.)

Bildbaserat våld är en form av digitalt våld. Där publiceras eller distribueras känsliga videor eller bilder av offret i sociala medier. Förövaren kan ha tagit materialet av offret i hemlighet, genom hot eller våld. Numera kan bilder och videor också manipuleras. Ekonomiskt våld kan också begås digitalt. Förövaren försöker hindra sitt offer från att vara ekonomiskt oberoende genom att kontrollera hur pengarna används. Digitalt ekonomiskt våld inbegriper också stöld av offrets identitet och bedrägeri i dennes namn och stöld av pengar från offret. (Varjo, 2020; Rikosuhripäivystys, u.å.)

4.9 Ekonomiskt våld

Ekonomiskt våld betraktas som en form av psykiskt våld där förövaren försöker kontrollera och försvaga offrets ekonomiska oberoende. Ekonomiskt våld är till exempel att använda den ena partens pengar eller egendom utan tillstånd, att utöva en parts makt på hur man använder pengarna i familjen, att göra ett ekonomiskt avtal till nackdel för den andra parten eller att försvåra tillgången till arbete. (Naistenlinja, u.å.)

Oftast förekommer ekonomiskt våld i parförhållanden, men det kan också drabba föräldern, farföräldrarna eller barnet. Ekonomiskt våld förknippats med en form av familjevåld. Det ekonomiska våldet bygger på påtryckningar och kontrollerande handlingar från förövarens sida, så att offret underordnar sig förövarens vilja. Kvinnor är oftast offer för ekonomiskt våld. Ekonomiskt våld kan leda till betydande skillnader i levnadsstandard inom familjen, om en av makarna bär ansvaret för hela hushållets utgifter. (Naistenlinja, u.å.; Ensi- ja turvakotienliitto, u.å.; Taloudellinen väkivalta, u.å.)

4.10 Våld mot djur

När det gäller våld i nära relationer, finns det ett klart samband mellan våldet mot människor och våldet mot djur. I ett hem där det förekommer våld, där det även finns djur, finns det en stor risk att även djuret blir utsatt för våld. Djuret kan användas som ett verktyg för att kontrollera partnern, i och med att den våldsutövande partnern kan hota eller till och med skada djuret. Det finns offer som stannar kvar p.g.a. rädslan för att den våldsutövande partnern ska skada djuret. Risken finns även att skyddade boenden inte alltid har möjlighet att ta emot djur. Genom att endast hota att skada djuret, gör att det blir svårt att bevisa att det förekommer. De utsatta familjemedlemmarna kan gå över sina egna gränser för att skydda djuret från det våld som den våldsutövande partnern hotar med (Kvinnojouren Lund, u.å.; Länsstyrelsen, u.å.).

4.11 Våld mot barn

Barn som lever i familjer där det förekommer våld räknas som brottsoffer även fastän våldet inte skulle vara direkt mot barnen. Familjevåld kan även handla om våld direkt mot barnen. Barn som lever i familjer där det förekommer våld kan känna skam, men kan även känna ett visst ansvar för det som händer. Om det finns flera barn i en familj, kan det äldre barnet känna att det är hens ansvar att skydda samt trösta de yngre syskonen. Barn kan också försöka gå emellan våldet mellan föräldrarna för att förhindra det eller få våldet riktat mot dem själva (Kvinnojouren Lund, u.å.).

De hot som den våldsutövande föräldern kommer med kan kännas verkliga för ett barn, vilket leder till att barnet kan vara mycket orolig för vad som kommer hända den våldsutsatta föräldern under tiden då barnet exempelvis är i skolan. Det kan leda till att barnet till och med lämnar hem från skolan för att hålla koll på föräldern. Genom att barnet är tvungen att leva i en familj där det förekommer våld är barnets hälsa samt utveckling till lika stor grad utsatt som den som blir utsatt för våld. Barnen har ofta problem med fysisk och psykisk ohälsa. Familjevåld kan leda till flera olika symptom hos barnen som exempelvis hyperaktivitet, ångest, depression, sömnproblem, magont och aggressivitet (Brottsofferjouren, u.å.; Healey, 2014, s.30; Kvinnojouren Lund, u.å.).

Genom att se det våld som den våldsutövande föräldern använder sig av, lär barnet sig att våld kan vara ett effektivt tillvägagångssätt för att få kontroll. Barn som växer upp med våld har ofta problem med nära relationer samt andra sociala relationer. Barnet kan även känna sig ensamt. Att som barn uppleva våld i hemmet räknas till psykisk misshandel. Till och med en ofödd baby kan bli påverkad av den stress som mamman upplever i och med våldet. (Brottsofferjouren, u.å.; Healey, 2014, s.30).

4.12 Utövare

Förövare eller utövare är den som använder sig av våldet. Utövaren gör sig själv resistent mot exempelvis den andra partens ångest, för att klara av att ge sig på personen. Utövaren kan även bli resistent mot sina egna signaler i ett raserisammanhang och av den orsaken inte själv vara medveten om hur pass hårt hen slår eller hur mycket hen skrämmer den andre. Våld mot kvinnor och barn är tabubelagt det vill säga att det är något samhället inte

godtar. Det tabubelagda våldet innebär en stor känsla av skam hos utövaren eftersom hen vet att hen gör fel (Isdal, 2017, s. 149–151).

Eftersom våld mot barn och kvinnor är tabubelagt, gör det att utövaren kan känna sig som en dålig människa. Skuld känslorna och vetskapen om att ha gjort fel kan vara mycket tung för utövaren och för att hantera det lägger utövaren skulden på någon annan i stället. I och med att utövaren vet att det hen gör inte är acceptabelt så påverkas utövarens självkänsla. Då självkänslan påverkas hos utövaren kan det leda exempelvis till depression och till mer ilska. Risken med att ha använt sig av våld är att det lätt blir att utövaren använder sig av våld igen i och med att utövaren blir mer våldsam (Isdal, 2017, s. 151).

När det gäller familjevåld är våldsutövarna i de flesta fall män. Orsaker som kan göra att en man använder sig av våld där hemma är till exempel att han tänker att han kan göra vad han vill då han är i sitt eget hem, han tar inte ansvar för det som hänt och skyller på att han blev provocerad samt att han använder våld p.g.a. stress eller alkohol. Vissa av männen som använder våld har vuxit upp i hem där våld har förekommit, men ofta behöver det inte handla om något sådant (Healey, 2014, s. 20).

Det finns flera orsaker till att våldsutövande män inte söker hjälp. Det kan vara att utövaren tänker att våldet inte är ett problem, snarare en lösning, utövaren kan skylla på att han blev provocerad. En annan orsak att utövaren inte söker hjälp är för att utövaren kan tycka att han är klen och kvinnlig, eftersom utövaren har blivit lärd att en man ska vara stark och inte prata om sina känslor. Även känslan av skam kan vara en orsak att utövaren inte vågar söka hjälp (Healey, 2014, s.20).

5 Våldets faser

När det gäller våld som förekommer i nära relationer sker det ofta genom olika faser eller även genom en så kallad "våldscirkel" d.v.s. att det ofta upprepar sig. Det finns sex stycken faser som det våldsamma parförhållandet går igenom. Det börjar med att föreställningarna om förhållandet börjar krackelera vilket leder till att partnern försöker hantera besvikelsen vilket därefter eskalerar till våldsutövning som i sin tur leder till att partnern känner antingen ånger eller skyller på den andre (Lawick, 2013, s. 38–48; Vasa mödra-och skyddshem, u.å.).

5.1 Fas 1: föreställningarna börjar krackelera

De flesta människor har en föreställning om hur deras romantiska förhållande ska se ut och när motgångarna kommer är de ofta inte redo att hantera dem. Det kan handla om att den ena partnern förväntar sig att den andra alltid ska finnas där och ta hand om personen då hen möter på motgångar, vilket i sin tur leder till att personen glömmer bort att ta hand om sig själv. Föreställningarna på förhållandet kan brista då den ena märker att den andra t.ex. inte är så självsäker som hen trodde eller den andra kan bli ledsen (Lawick, 2013, s. 38–39).

5.2 Fas 2: Försök att återställa förhållandet

Det romantiska idealet som båda parterna har försöker de att återställa genom att exempelvis den ena säger åt den andre hur den borde vara, vilket den andre i sin tur tolkar som en tillrättavisning. Det behöver inte handla om att den ena partnern som säger det menar något illa, men den andre kan lätt uppfatta det som ett angrepp och därav kör försvarsmekanismerna igång och partnern börjar försvara sig eller angripa den andra (Lawick, 2013, s. 40-41).

5.3 Fas 3: Spänningen mellan parterna ökar

I denna fas blir det alltmer spänt mellan parterna, det kan exempelvis leda till att den ena kränker den andra, parterna skriker åt varann eller kastar föremål på varann. Det kan även leda till att den ena hotar den andra. För den part i förhållandet som upplever detta våld kan det kännas mycket skrämmande. Då försöker offret att lugna ner situationen så att inte det eskalerar (Vasa mödra-och skyddshem, u.å.).

5.4 Fas 4: Våldet eskalerar

Spänningen mellan parterna har nu lett till att våldet har eskalerat. Ingenting av parterna lyssnar mera på varandra. Detta resulterar i att frustrationen har ökat och därav lett till att bland annat blodtrycket och pulsen har höjts Vilket i sin tur leder till att den ena parten ser den andra som något skrämmande som gör hen paralyserad, en fiende som hen vill slåss mot eller en person hen vill fly ifrån. Impulserna tar över och den ena attackerar den andra antingen fysiskt eller verbalt (Lawick, 2013, s. 43).

5.5 Fas 5: Skam och Smekmånad

Efter eskaleringen som ledde till våld, kan parterna känna sig ångerfyllda och skämmas över det som hänt. Då lovar parterna varandra att det aldrig mer kommer att ske. Situationen har lugnat ner sig och parterna kan vara kärleksfulla mot varandra och uppleva lycka. För att bli sams kan den ena parten exempelvis handla presenter eller bjuda på middag. Det romantiska idealet har ännu en gång återuppbyggts, tron finns där att detta kommer att ordna sig. Parterna betar sig som att den våldsamma händelsen aldrig har hänt (Lawick, 2013, s. 43; Vasa mödra-och skyddshem, u.å.).

5.6 Fas 6: Sorg och svek

I den sista fasen blir konsekvenserna synliga. Våldet har upprepat sig och skammen över det som hänt blir allt starkare vilket leder till att parterna undviker exempelvis sina familjer och har eventuellt skador på kroppen som de inte vill visa för andra människor. Vardagen blir en kamp för överleva. Parterna är arga på varandra för det som hänt och sveket är stort. Parterna upplever att de hamnat i en fälla som de inte vet hur de ska komma sig ur. Sveket gör att parterna glider längre och längre ifrån varandra vilket i sin tur leder till mer frustration och därav upprepade våldsutövningar (Lawick, 2013, s. 46–47).

6 Normaliseringsprocessen

Normaliseringsprocessen är en teoretisk modell som syftar till att förklara vad som händer i nära relationer där våld förekommer och varför kvinnor tolererar psykiskt och/eller fysiskt våld av deras partner. I normaliseringsprocessen försöker kvinnan som en överlevnadsstrategi anpassa sig till situationer där hennes partner på ett eller annat sätt försöker utöka sin kontroll över kvinnan. Normaliseringsprocessen utvecklas stegvis genom att partnern i början använder psykiskt våld mot kvinnan och i de flesta fall eskalerar det psykiska våldet också till fysiskt våld. Kvinnan börjar alltmer tolerera sin partners våldsamma uppförande, eftersom hennes gränser har överskridits tillräckligt många gånger. Förövaren försöker isolera kvinnan från hennes sociala relationer, så att hon inte får någon bekräftelse på att förövarens handlingar är felaktiga och olagliga. Till slut har förövaren full kontroll över kvinnan och hon tror på att hon förtjänar att behandlas våldsamt. (Roks, u.å.; Helsingborgs kvinnojour, u.å.)

Överskridning av personliga gränser, isolering och växling mellan våld och ömhet är tre av de väsentliga inslagen i normaliseringsprocessen. Vid överskridande av gränserna strävar förövaren efter att utveckla sin kontroll över kvinnan och hennes personliga behov, till exempel genom att kräva lösenord, en viss typ av klädsel eller genom att begränsa sociala kontakter. Till slut har kvinnan svårt att inse sina egna gränser och behov. Isolering är följande sätt för förövaren att utöka sin kontroll över kvinnan och hennes liv. Genom att förövaren isolerar kvinnan från andra sociala kontakter blir förövarens inflytande på kvinnan omfattande samt ökar förövarens våldsamhet mot kvinnan. Förövarens kontroll och inflytande över kvinnan förblir när förövaren växlar mellan våldsamt beteende och ömhet gentemot kvinnan. Omväxlingen mellan två ytterligheter skapar förvirring hos kvinnan, vilket gör henne känslomässigt beroende av förövaren. Våldet blir en "normal" del av förhållandet och kvinnan har svårt att separera sig från förövaren. (Roks, u.å.; Helsingborgs kvinnojour, u.å.; Socialstyrelsen, 2023, s. 31)

7 Intersektionalitet

Det intersektionella perspektivet omfattar en syn på hur maktstrukturerna påverkar och uppträder i vårt samhälle. Det intersektionella perspektivet kan användas på ett mångsidigt sätt inom olika områden. I samhället påverkas maktstrukturerna av lagar, normer och institutioner. Det intersektionella perspektivet är en analysmetod som gör det möjligt att bedöma maktfördelningen i växelverkan mellan olika strukturer, till exempel ålder, kön, sexualitet, hudfärg, funktionsförmåga med mera (Länsstyrelsen Skåne, 2018, s. 11)

Enligt det intersektionella perspektivet, ser man makt och dess strukturer som mångdimensionella. De individuella och samhällsliga maktstrukturerna särläggs och ändrar form. Makt kan ses som positiv eller negativ beroende på den situation där det förekommer. Makt anses i allmänhet som negativt när det syftar till att kontrollera en annan människa genom psykiskt och/eller fysiskt våld. Tid och plats påverkar också fördelningen av maktstrukturer. I dag är kvinnans ställning till exempel bättre i västvärlden än för hundra år sedan. Men det finns fortfarande länder där kvinnornas ställning inte har förbättrats alls. (Länsstyrelsen Skåne, 2018, s. 12)

Samhällets normer och samhällets processer främjar upprätthållandet av maktstrukturer. Samhällsliga processer är till exempel lagstiftning, resursfördelning och institutioner. När individen agerar i enlighet med normerna ökar hens möjligheter att vinna fördelar och utveckla sin maktställning, det vill säga, samhällets normer är en del av maktstrukturerna. En individ som uppför sig mot samhällets normer riskerar att uppleva mera svårigheter och motstånd i sin vardag och sitt liv. (Länsstyrelsen Skåne, 2018, s. 12)

Enligt den intersektionella analysen kan man dra slutsatsen att destruktiva maskulinitetsnormer har en omfattande påverkan på mäns våld mot kvinnor. De stereotypa attityder som förknippas med femininism och maskulinitet ökar risken för våld. Könsmaktstrukturer är starkt kopplade till våld i nära relationer. Det intersektionella perspektivet gör det också möjligt att ta hänsyn till andra vålds- och kontrollstrukturer, eftersom män inte är de enda som använder sig av våld. (Länsstyrelsen Skåne, 2018, s. 17)

8 Rusmedels inverkan på våldsamt beteende

Människans aggressiva beteende kan öka på grund av rusmedel, särskilt i samband med blandmissbruk. Aggressiviteten kan framträda mångsidigt, men oftast som våld. Aggressivitet kan uppträda proaktivt, dvs. våld är till exempel ett inlärt sätt att lösa problem. En annan form av aggressivitet är reaktivitet, där en person reagerar med våld på grund av en känsla av frustration eller hot. Människans reaktiva aggressivitet är inte så vanlig. (Päihdelinkki, 2020; Duodecim, 2003)

Individens aggressivitet påverkas av dennes impulsivitet, temperament, reaktionsbeteende, dominansbeteende, stresstolerans samt manliga och kvinnliga hormoner. Alkoholkonsumtion hos kvinnor ökar testosteronnivåerna. Den ökade adrenalinutsöndringen ökar risken för reaktiv aggressivitet eftersom adrenalin sätter kroppen i strids- eller flykt läge. Rusmedel påverkar det centrala nervsystemet och dess förmåga att reglera signalsubstanser. (Päihdelinkki, 2020; Duodecim, 2003)

Alkohol och amfetamin är rusmedel som oftast förknippas droger som framkallar aggressivt beteende. De ovan nämnda drogerna främjar framför allt reaktiv aggressivitet, vilket leder till att personen reagerar impulsivt på situationen utan riskbedömning. Det är vanligt att man drar felaktiga slutsatser och registrerar neutrala signaler som negativa i berusningstillstånd. (Päihdelinkki, 2020; Duodecim, 2003)

Alkohol minskar människans problemlösningsförmåga, vilket ökar risken för våldsamt beteende. En stor alkoholkonsumtion ökar risken för våld i nära relationer samt våldets allvarlighetsgrad, återfall och konsekvenser. I Finland är det vanligaste brott mot liv ett dråp som begåtts under påverkan av alkohol och känslösvall. I de fall som nämns ovan är förövaren och offret i de flesta fall båda påverkade av alkohol, dock är risken för våldsamt beteende högre hos förövaren än offret. (Päihdelinkki, 2020; Duodecim, 2003)

9 COVID-19 pandemin

Det smittsamma viruset som orsakade COVID-19-pandemin uppstod i Kina i slutet av 2019. Viruset spred sig mycket snabbt över hela världen. Höga nivåer av infektion och dödlighet på grund av viruset bidrog till att samhället som helhet gick i undantagstillstånd. Människor rekommenderades att isolera sig i sina egna hem för att minska på virusinfektionerna. Många människor blev permitterade från arbetet och framtiden såg mycket osäkert ut. (Halme-Tuomisaari, 2020, s. 7–8)

Den finska befolkningens levnadsförhållanden och välbefinnande blev mycket påverkade av pandemin och tillhörande begränsningsåtgärderna. Pandemins effekter har också visat sig i användningen av olika tjänster, system och samhällsekonomin. De negativa effekterna av COVID-19-pandemin nådde sin höjdpunkt våren 2020. De ekonomiska utmaningarna påverkade en stor del av befolkningen, men särskilt de personer och familjer som hade problem med psykisk ohälsa, missbruk och utkomst. (THL, 2020, s. 4)

9.1 COVID-19 pandemins inverkan på familjer samt framkomsten av familjevåld

Utvecklingen av välfärden för barn och familjer ansågs ha varit positiv och negativ under pandemin. Man har sett en positiv ökning av tiden tillsammans och en minskning av brådskan. De negativa konsekvenserna har varit en ökning av psykisk belastning, konflikter och ekonomisk osäkerhet. Under COVID-19-pandemin har det visat sig att psykiskt och/eller fysiskt våld som barn och ungdomar utsätts för av sina vårdnadshavare har ökat. Enligt undersökningen har COVID-19-pandemin bidragit också till att flickorna har upplevt fler sexuella trakasserier än tidigare. Pandemin påverkade framkomsten av våld i parförhållande. Orkeslöshet och den minskade känslan av närhet bidrog till att konflikter och meningsskiljaktigheter blev vanligare mellan makarna, vilket i sin tur ökade risken för våld i parförhållande. (THL, 2020, s. 5; THL, 2022, s. 54; THL, 2021, s.6)

När det gäller användningen av telefontjänster till offren för våld i nära relationer såg man en minskning i takt med de restriktiva åtgärderna till följd av pandemin. Efter våren 2020 ökade dock användningen av telefontjänster till offren för våld i nära relationer, vilket gjorde att tjänsterna blev överbelastade. Att söka hjälp för våldssituationer via Chat-

tjänsterna ökade. Informationen från tjänster som erbjuder hjälp till människor som upplevt våld i nära relationer, visar att det skulle ha skett en ökning av det kontrollerande typen av våld. (THL; 2020, s.5)

Polisen har också gjort en iakttagelse om att våld mot sambor och makar har ökat med omkring 29 procent år 2020 från januari till september jämfört med året 2019. Nedgången i antalet klienter i skyddshem under pandemin har varit oroväckande ifall våldsoffren har bara försökt klara sig utan hjälp i den svåra situationen. (THL, 2020, s. 68; Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta, 2020, s. 146)

Förbundet för mödra- och skyddshemmet anordnade en enkät för att kartlägga effekterna av COVID-19 pandemin hos barnfamiljerna. Att förena föräldrarnas distansarbete med barnens distansskola har enligt svaren varit psykiskt ansträngande och utmattande. Åtgärder för att stöda välbefinnandet i vardagen, till exempel hobbyer, blev pausade på grund av åtgärderna för att begränsa pandemin. Pausen från hobbyer orsakade irritation hos föräldrar och barn. Pandemin har ansetts inverka negativt på familjebanden. Negativa effekter har också setts i situationer som hänför sig till barnens umgänge och vårdnad. Frånskilda makar har haft svårigheter med att ordna skiftboende eller hålla kontakt med distansföräldern. (Ensi- ja turvakotienliitto, 2020, s. 2–3, 6)

9.2 COVID-19 pandemins effekt på stödtjänster

Man har lagt märke till att COVID-19-pandemin skulle ha ökat risken för våld i nära och familjerelationer. Den internationella uppmärksamheten är att behovet av tjänster för dem som upplever våld i nära relationer har ökat med pandemin. Våren 2020 när pandemin började upptäckte man att antalet klienter i skyddshem minskade. Minskningen av antalet klienter kan ha inverkat på rädslan för koronavirusinfektionen, allmänt sett minskade användningen av social- och hälsovårdstjänster, därför minskade hänvisning till skyddshem. Våldsoffren kan ha haft svårare att söka hjälp, eftersom de har varit isolerade i sitt hem tillsammans med våldsförövaren. Antalet klienter i skyddshem började återgå till det normala efter våren 2020. (THL; 2020, s.64)

På grund av pandemin och de restriktiva åtgärderna blev de fysiska stödmöten för våldsoffer inställda. Kontakt tagandet via telefonen minskade, men via chatttjänsten ökade

kontakten angående våldssituationer. Orsaken till detta är att våldsförövaren har varit mera hemma än tidigare, så hen kan ha varit inom hörhåll till offret. Med hjälp av stödtjänsternas information av klienterna kunde man konstatera att den otrygghet som pandemin gav upphov till påverkade aktiveringen av gamla trauman, vilket gjorde att behovet av krisstöd också ökade. (THL, 2020, s. 65–67)

Man har beräknat att den långvariga coronapandemin och de därav följande begränsningsåtgärderna har haft en negativ inverkan på situationen för offren för våld i nära relationer. Enligt tidigare uppgifter kan våld i nära relationer fortgå ganska länge innan offret söker sig till exempel till ett skyddshem. Om coronapandemin har bidragit till att våldet i nära relationer ökat kan dess konsekvenser för antalet klientökningar inte märkas förrän efter en längre period. (THL, 2020, s. 70)

10 Metod

Vi valde att göra en kvalitativ undersökning för att få professionella inom olika organisationer att ge deras synpunkter och erfarenheter om familjevåld och pandemins inverkan. Genom intervjuerna har vi samlat in data från brottsofferjouren, mödra- och skyddshemmet samt polisen. Vi valde att använda intervju som metod för att få en bredare och mera ingående förståelse av vad de professionella möter på gällande vår undersökning.

Syftet med att använda sig av kvalitativ forskningsintervju är att förstå ämnet genom de intervjuades unika perspektiv samt erfarenheter. Genom intervjun blir samtalet mera strukturerat samt ändamålsenligt. Målet med forskningsintervjuer är att åstadkomma kunskap. En forskningsintervju är en form av professionell dialog. Intervjun handlar om att två personer diskuterar ett gemensamt intresse. Forskningsintervjun är inte en dialog mellan jämlika parter i och med att det är intervjuaren som är den som kontrollerar intervjuens gång. Intervjuaren granskar kritiskt den intervjuades svar. (Kvale, 2014, s. 17–19, 41).

Vi valde att intervjua respondenterna på det sätt som var bekvämast för dem. En av respondenterna valde att utföra intervjun via Teams. Vi sände ut en inbjudan i förhand till respondenten då vi hade valt vilken dag och tid som passade bäst att ha intervjun. Med övriga respondenter har vi bestämt tid, dag och plats var intervjuerna ska äga rum. Vi besökte deras arbetsplatser och utförde intervjuerna där på plats. Under första intervjutillfället kom vi på en till fråga som vi ville ställa och då tog vi med den frågan till de resterande intervjuerna för att få en helhetsbild.

10.1 Etiskt förhållningsätt

Innan utförandet av intervjuerna har vi informerat respondenterna om våra intervjufrågor så att de varit medvetna om vad intervjun handlar om samt hur länge den tar. Vi har även informerat respondenterna om att vi spelar in intervjuerna med telefon och då vi inte längre behöver ljudfilerna raderar vi dem. Vi informerade respondenterna om att båda kommer att spela in intervjuerna med telefonerna, ifall den ena får tekniska problem. Alla respondenter är anonyma och vi har inte nämnt vare sig kön, ålder, utseende eller jobbtitel,

detta har vi även informerat dem om så att de kan känna sig trygga med vad de yttrar sig om. Vi har muntligt kommit överens med respondenterna innan intervjuerna har börjat. Vi har under intervjuernas gång försökt vara så objektiva som möjligt. Respondenterna har befunnit sig under intervjuernas gång på ställen de själva känner sig trygga på, så att de har känt sig bekväma att svara på frågorna utan någon rädsla för att utomstående ska kunna höra.

10.2 Val av respondenter

Vi hade redan från början en klar bild från vilka organisationer vi skulle intervjua samt att de skulle vara professionella. Vi begränsade vårt urval av respondenter till att de skulle höra till Österbotten. Vi har valt att intervjua professionella inom Brottsofferjouren, Polisen samt Vasa Mödra- och skyddshem för att de jobbar med både offer och förövare för familjevåld. Det tog länge att få tag i respondenter från polisen, vi hade kontakt med flera olika från polisen innan vi fick tag i respondenter som ville ställa upp. Tanken var att vi skulle även intervjua Kriscentret Valo, men de hade inte tillräckligt med information om ämnet. Vi hade även tänkt intervjua någon från brottsutredningen vid polisen, men tiden räckte inte till. Vi försökte även få tag i någon från Socialjouren inom Österbottens välfärdsområde, men lyckades inte. Vi valde att intervjua professionella eftersom vi tänkte att det är enklare att få en bild om familjevåldet har påverkats av pandemin. Därför var det viktigt att de professionella hade jobbat innan, under och efter pandemin.

10.3 Analysmetod

När vi analyserade materialet från våra intervjuer lyssnade vi igenom dem fråga för fråga och kollade om det fanns några likheter mellan respondenternas svar. Vi kollade även om det fanns tydliga skiljaktigheter mellan svaren. Vi valde att använda oss av innehållsanalys där fokuset var att hitta det mest relevanta från det respondenterna svarade och sammanfatta det kort d.v.s. meningskoncentrerat. Vi har valt att presentera respondenternas svar i resultatdelen genom att kort sammanfatta vad respondenterna är eniga om, men även med hjälp av citat framföra respondenternas väsentligaste

synpunkter. När respondenterna inte varit eniga har vi valt att jämföra olika citat med varandra för att visa de olika synvinklarna som finns gällande en viss fråga. Vi presenterar för varje kapitel i resultatdelen en ny fråga samt dess följdfrågor. Rubrikerna är en sammanfattning av frågornas innehåll. För varje kapitel kommer vi att förklara vad syftet med frågorna var.

11 Intervjuresultat

I denna del av vårt examensarbete kommer vi att redovisa resultaten vi fått av intervjuerna. Det som skiljde respondenterna ifrån varandra är att de jobbar inom olika organisationer. Vissa av respondenterna hade lång arbetserfarenhet, medan andra inte hade så lång arbetserfarenhet inom den organisation de jobbar för. Genom de svar vi fått av intervjuerna kommer vi att analysera om det finns likheter i respondenternas svar samt om det finns olikheter. Respondenternas svar kommer vi att spegla mot teorin och se om teorin och resultatdelen har likheter med varandra. Om det kommer upp olikheter från teorin i respondenternas svar kommer vi att beakta det.

11.1 Vanligaste våldsformer före och under pandemin

Vi började med att fråga om vilka former av våld som var vanligast före och under pandemin. Vi började med denna fråga för att få en bild av hur våldet såg ut allmänt före och under pandemin. Respondenterna är eniga om att på grund av pandemin och dess begränsningar flyttades våldet från allmänna platser till hemmets fyra väggar. Respondenterna anser att våldet inte har ändrats märkbart vare sig före eller under pandemin, den vanligaste formen av våld är fysiskt våld både före och under. En av respondenterna svarade detta på frågan:

“... under pandemin så har det förflyttats då in till lägenheter och bostäder där det ibland då är frågan om familjemedlemmar och ibland så kan det vara helt obekanta människor som har haft en fest...”

Medan en annan av respondenterna lyfte fram mer specifikt att både före och under pandemin har dessa våldsformer varit aktuella:

“Ja, det här skulle jag nog säga är det här psykiskt våld. Psykiskt och fysiskt våld är ju nog det absolut vanligaste som vi jobbar med egentligen hela, hela tiden...”

Andra former av våld några av respondenterna lyfter upp som aktuella före och under pandemin är sexuellt våld, digitalt våld och ekonomiskt våld. Av respondenternas svar kan

man dra slutsatsen att pandemin inte har påverkat våldsformerna, men däremot påverkat var våldet ägt rum.

11.2 Familjevåldet före och under pandemin

Den andra frågan handlade om hur familjevåldet såg ut före och under pandemin. Genom att ställa den fråga ville vi ta reda på om familjevåldet har ändrats något under pandemin. Hälften av respondenterna ansåg att många mådde psykiskt dåligt under pandemin och det kan höja riskerna till fysiskt och psykiskt våld.

“...vi vet ju att saker som föder våld så är ju det här psykiskt illamående, missbruk, stress, ekonomiska bekymmer, alltså de ökade förstås ju under pandemin...”

Eftersom pandemin begränsade familjemedlemmar från att lämna hemmet, ledde det till att barn blev mer inblandade i gräl där hemma som resulterade i att barn bevittnade våld. En av respondenterna ansåg att småbarn gör sig sällan skyldig till våld i hemmet. Det är vanligare att ena föräldern är våldsam mot barnet.

“...det kan ju hända att man har den känslan av att familjevåldet har ökat, fastän det inte har gjort det i och med att den här våldssituationen försvann från allmänna platser, att enda våld som vi mött på var kanske just våld i hemmet...”

Respondenterna var eniga om att det finns inget tydligt tecken på att pandemin skulle ha påverkat förekomsten av familjevåldet. En respondent tog upp att psykiskt våld var enklare att använda under pandemin genom att det var lättare för förövaren att kontrollera sina familjemedlemmar då ingen kunde ta sig från hemmet.

11.3 Pandemins påverkan för hjälpsökande hos offer för familjevåld

Vår tredje fråga handlade om hur pandemin har påverkat förmågan hos offer för familjevåld att kunna söka hjälp. Denna fråga ställde vi för att ta reda på om pandemin har påverkat om offren har sökt hjälp eller inte. Hälften av respondenterna menade att under pandemin var det färre som sökte hjälp. Medan övriga respondenter ansåg att tröskeln

alltid varit hög att söka hjälp och att pandemin inte nödvändigtvis har påverkat hjälpsökande.

“Ja, under pandemin så var det som i hela landet nog att, att mycket mindre eller mycket och mycket, men var betydligt färre som sökt sig till skyddshemmen.”

“Inte tror jag att tröskeln har höjts eller sänkts på grund av en pandemi utan det har alltid funnits det här mörkertalet, att folk inte har vågat ta kontakt...”

En av respondenterna berättade att tjänsterna blev mer digitala, närkontakten minskade och det upplevde vissa offer till familjevåld som ett sämre stöd. En annan nackdel med digitala tjänster var att förövaren var på samma plats som offret och kunde höra vad offret berättade i telefonsamtalet. Köerna blev dessutom längre till att få det stöd som offren behövde. En annan respondent berättade att Teams möten blev vanligare, även att gå ut på promenad med klienter var möjligt.

11.4 Pandemins inverkan på ökning av familjevåld

Vår fjärde fråga handlade om hur pandemin har påverkat ökningen av familjevåld. Denna fråga ställde vi för att se om respondenterna hade märkt någon ökning av familjevåld under pandemin. Respondenterna är eniga om att det inte finns några tydliga tecken på att det skulle ha skett en ökning av familjevåld under pandemin.

“Men att det är jättesvårt att säga som så här att joo så och så mycket ökade. Det är mest spekulationer och antaganden...”

En av respondenterna berättade att medier säger att det har ökat, medan polisens statistik visar att det inte har skett någon ökning. Respondenten menar att vissa säger en sak medan andra säger något annat.

En av respondenterna svarade detta:

“Vi har nästan dagligen så far vi på våldsbrott när vi är på jobb och det gjorde vi under pandemin skulle jag säga precis som efter och före. Jag ser inte att det skulle ha ändrats något märkbart i alla fall.”

11.5 Våldets grovhet under pandemin

Vår femte fråga handlade om ifall våldet har blivit grövre under pandemin. Denna fråga ställde vi för att få reda på om pandemin har påverkat våldsbenägenheten hos människor. Respondenterna var eniga om att det inte finns tydliga tecken på att våldet skulle blivit grövre på grund av pandemin.

“... det är svårt att som sätta enkät på det att har det blivit grövre eller inte att nog som jag sa att man ser ganska så där jämn ström...”

En annan respondent svarar detta:

“Ofta så är det så tycker jag i alla fall när vi far på misshandlar i hemmen där det är frågan om nära relationer och så vidare, så det kan ofta vara grövre än de misshandlar som sker ut på torget...”

En respondent menade att det var enklare under pandemin att kontrollera den andra eftersom man hade bättre koll på var den andra var. Efter pandemin då man fick börja röra sig mer, så blev det svårare att hålla koll på var den andra var och då blev kontrollerandet mer till förföljelse. Förföljelse och trakasserier är mer vanliga vid skilsmässor och dylikt.

11.6 Könsfördelning på offren

Vår sjätte fråga handlade om hur stor grad offren för familjevåld är män och kvinnor samt om det har ändrats något under pandemin. Denna fråga ställde vi för att se om det finns någon skillnad i offrens kön före och under pandemin. Hälften av respondenterna ansåg att majoriteten av offren för familjevåld/våld i nära relationer är kvinnor, medan andra halvan ansåg att det är väldigt lika mängden av offer som är kvinnor och offer som är män. Respondenterna är eniga om att pandemin inte har påverkat könsfördelningen hos offren.

De respondenter som menade att majoriteten av offer är kvinnor svarade detta:

“Nå om jag tänker på vår statistik så som har varit ganska samma i många år så är det ungefär 75% av de som söker hjälp från oss är kvinnor och som jag sa redan så är största delen av våra klienter är ju offer för våld i nära relation som jag sa då att största gruppen är kvinnor som är offer för våld i nära relationer.”

“...15 procent män som är offer...”

De respondenter som ansåg att offren är i liknande grad män och kvinnor svarade detta:

“...det har slutat med att dom båda har gjort sig skyldiga till misshandlar mot varann, så jag skulle säga att det är väldigt 50/50...”

“...jag kan inte säga i hur stor grad, inte är det väl kanske 50/50...”

Två av respondenterna berättade mer specifikt vilka våldsformer som kvinnor och män använder sig av. De menade att kvinnor oftare använder sig av psykiskt våld medan män använder sig mer av fysiskt våld. De påpekade även att kvinnor ofta har lättare att söka hjälp än vad män har.

“vi har lite i samhället att det inte är män som drabbas och det är kvinnan som är den utsatta och ja den synen vi har och de hade ju också svårt förstås männen att få hjälp och bli tagna på allvar och hela den biten. De blir ju också trakasserade och de blir också utsatta för väldigt mycket manipulation och hot och saker.”

11.7 Missbrukets inverkan på familjevåld

Vår sjunde fråga handlade om ifall missbruk haft någon inverkan på förekomsten av familjevåld. Denna fråga ställde vi för att få reda på om missbruk kan orsaka att det lättare leder till familjevåld. Alla respondenter är eniga om att exempelvis alkohol ofta har en inverkan på förekomsten av familjevåld/våld i nära relationer.

“Det var en tid under coronapandemin som det var svårt att få in droger i Finland... vi stötte på narkotika mycket mer sällan i gatubilden och det här det kan nog ha påverkat på något sätt också förstås...”

“... jag tycker ju alkohol är väldigt ofta inblandad när det är frågan om våld i hemmet mellan då föräldrar eller föräldra-barn...”

“Ja det som jag såg på våra sidor att det här vi hade undersökt speciellt i början av pandemin att med allvarligare våldsbrott med kopplingar till rusmedel så ökade då och det såg vi ju speciellt då i början av pandemin”

”...man missbrukade där hemma och familjen var hemma så blir det ju såklart en annan typ av våld att då blir det ju mer det här familjevåld...”

12 Sammanfattande diskussion

Syftet med vår forskning var att ta reda på hurudan inverkan Covid-19 pandemin har haft på förekomsten av familjevåld i Österbotten. Genom våra intervjuer har vi kommit fram till att pandemin har påverkat familjevåldet till en viss del, men hur mycket det har påverkat framkommer inte så tydligt. Covid-19 pandemin förde med sig begränsningar som i sin tur påverkade människornas välbefinnande och det ledde till ansträngningar i hemmen.

De forskningsfrågor vi hade var följande:

- Hur såg familjevåldet ut innan pandemin?
- Hur har pandemin inverkat på förekomsten av våld i familjerelationer?
- Varför har det skett en ökning?

Genom de resultat vi fått har vi kommit fram till att familjevåldet alltid har förekommit mer eller mindre. Familjevåldet har sett ganska lika ut både före pandemin samt under pandemin. Det finns inga märkbara skillnader. Under pandemin har det varit svårare att söka hjälp i och med att ingen kunnat lämna hemmet på grund av restriktionerna. När restriktionerna släpptes var det många som sökte hjälp och då upplevdes det som att det hade skett en ökning av familjevåld. Dock finns det inga märkbara tecken på att det faktiskt skulle ha skett en ökning.

Enligt statistiken i vår teoridel har inte familjevåldet ökat under pandemin, utan snarare minskat. Offren har till stor del varit kvinnor. Medan resultatet från vår forskning menar att det inte har skett någon märkbar ökning eller minskning av familjevåld under pandemin. Resultatet visar att till viss del har offren i majoritet varit kvinnor medan andra delen menar att offren är i ungefär lika stor grad kvinnor och män.

I teoridelen framkommer det att man ofta förknippar våld med fysiskt våld, men även att psykiskt våld är ständigt närvarande när det gäller alla former av våld. Digitalt-, ekonomiskt- och sexuellt våld är även andra våldsformer som förekommer i nära relationer. I resultatet framkommer att fysiskt och psykiskt våld är de vanligaste formerna när det gäller familjevåld. Digitalt-, ekonomiskt- och sexuellt våld är även våldsformer som varit aktuella både före och under pandemin när det gäller familjevåld.

När det gäller hjälpsökande framkommer det i teoridelen att digitala tjänster som telefonsamtal och chatt blev vanligare under pandemin. Klientantalet i skyddshemmen minskade oroväckande under pandemin. I resultatet framkommer det att digitala tjänster blev vanligare, men var inte alltid det bästa stödet för offren för familjevåld. Det framkommer även att det blev mindre klienter vid skyddshemmen. Däremot framkommer det att det alltid varit en hög tröskel att söka hjälp oavsett om det varit pandemin eller inte.

När det kommer till våldets grovhet, så framkommer det i teoridelen att våld i kärleksrelationer är mer komplex och annorlunda än övriga våldssituationer. Våld inom familjer blir ofta grövre och grövre under tidens gång. I resultatet framkommer det att oftast är våld inom hemmets fyra väggar grövre än det våld som sker ute på gatan.

När det gäller missbrukets inverkan på familjevåld, framkommer det i teoridelen att våldsutövaren sällan tar ansvar för de våldshandlingar som sker och kan skylla sina handlingar på exempelvis alkohol. I resultatdelen framkommer det att alkohol ofta är med i bilden när det gäller våld mellan föräldrar eller mellan föräldern och barnet.

12.1 Kritisk granskning

Ämnet för vår forskning valde vi genom att vi tog i beaktan våra profileringar som är Kriminologi och familjearbete. Eftersom Covid-19 pandemin är aktuell ville vi forska i hur den har påverkat familjevåldet. Vi hittade även en intressant forskning om ämnet som THL har hållit på med åren 2020–2023. Direkt vi visste vilket ämne vi skulle skriva om så hade vi på klart att det var kvalitativ forskningsmetod vi tänkte använda oss av samt att de vi intervjuade skulle vara professionella från olika organisationer i Österbotten.

Vi gjorde en forskningsplan där vi funderade över hur vi rent praktiskt skulle gå till väga samt vad som var syftet och frågeställningarna med forskningen. Efteråt sökte vi upp lämplig litteratur för vårt ämne. Vi började med att skriva teoridelen med hjälp av litteratur samt nätkällor. Under tiden för skrivandet av teorin tog vi kontakt med de första respondenterna och intervjuade dem. Under våren 2023 skrev vi klart teoridelen och under hösten 2023 intervjuade vi resterande respondenter och skrev klart vår resultatdel. Under sommaren 2023 tog vi en paus med skrivandet, för att återuppta skrivandet på hösten.

Det vi kunde ha gjort annorlunda var att ha en bättre tidsplanering och strukturering av skrivandet. Vi hade som mål i början att bli klar med forskningen till våren 2023, men det kom förhinder som drog ut på tiden för vårt skrivande. Vi skulle ha kunnat vara flitigare med att be om hjälp, eftersom vissa delar av forskningsarbetet lämnade vi och fundera på allt för länge. Vi kunde även ha varit flitigare med att transkribera respondenternas svar, eftersom att sitta och lyssna av för varje svar inte var det mest tidsoptimala.

Det vi lyckades med i vårt forskningsarbete är att få tillräckligt med respondenter från de organisationer vi hade tänkt. Under hösten har vi lyckats bättre med vår tidsplanering och strukturandet av skrivandet. Under hösten har vi även varit mer aktiv med skrivandet och att be om hjälp när oklarheter har uppstått. Vi har även lyckats få tag i relevant litteratur samt källor till vår forskning.

Det som kan vara bra att tänka på vid framtida forskning gällande detta ämne är att även intervjua personer från brottsutredningen samt socialjouren. Det kan vara enklare att få en bild av hur pandemin har påverkat förekomsten av familjevåld i framtiden eftersom det inte ännu finns siffror på hur mycket pandemin egentligen har påverkat och att man ännu inte har sett alla konsekvenser pandemin har medfört.

13 Källförteckning

- Brottsofferjouren. (u.å.). *FAMILJEVÅLD UR BARNETS SYVINKEL*. Hämtad 09.04.2023 från <https://www.riku.fi/rikosuhripaivystys/riku-lehti/riku-lehti-2-2019/familjevald-ur-barnets-syvinkel/>
- Duodecim. (2003). *Alkoholi ja aggressiivinen käyttäytyminen*. Hämtad 06.11.2023 från <https://www.duodecimlehti.fi/duo93991>
- Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta. (2020). *Koronapandemian hyvät ja huonot seuraukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä*. Hämtad 11.04.2023 från https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/tuvj_1+2020.pdf
- Ensi- ja turvakotienliitto. (u.å.). *Tunnista väkivalta*. Hämtad 24.02.2023 från <https://ensijaturvakotienliitto.fi/tukea-ammattilaiselle/perhe-ja-lahisuhdevakivalta/tunnista-vakivalta/#1545922755277-f6323989-1f32>
- Ensi- ja turvakotienliitto. (u.å.). *Taloudellinen väkivalta tutuksi –hanke (2021-2024)*. Hämtad 26.03.2023 från <https://ensijaturvakotienliitto.fi/violary/kehittamistyo/taloudellinen-vakivalta-tutuksi-hanke-2021-2024/>
- Ensi- ja turvakotienliitto. (2018). *Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa tapahtuu myös parisuhteissa*. Hämtad 24.02.2023 från <https://ensijaturvakotienliitto.fi/seksuaalisuutta-loukkaavaa-vakivaltaa-tapahtuu-myo-parisuhteissa/>
- Ensi- ja turvakotienliitto ry. (2020). *Ensi- ja turvakotien liiton nettikysely lapsiperheille korona-tilanteen aiheuttamista ongelmista*. Hämtad 11.04.2023 från <https://ensijaturvakotienliitto.fi/wp-content/uploads/2020/05/Ensi-ja-turvakotien-liiton-lapsiperheiden-koronakyselyn-raportti-19.5.2020.pdf?x91218>
- Hakkarainen, L. (2019). *Digitaalinen väkivalta parisuhteessa ja sen jälkeen*. Naistenlinja Suomessa ry. Hämtad 24.03.2023 från https://images.ctfassets.net/pbxhiiawat8h/NOPlzWCuPzG1sF2HANVla/75f7f2941f100f93e2cfa946b1312863/Digitaalinen-v____kivalta-parisuhteessa_28Oct19-1.pdf
- Halme-Tuomisaari, M. (2020). *Kaikki kotona: Kun korona mullisti maailmamme*. Kirjapaja.
- Healey, J. (2014). *Domestic and family violence*. Hämtad 09.04.2023 från <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.novia.fi/lib/novia-ebooks/reader.action?docID=1593879>
- Helsingborgs kvinnojour. (u.å.). *Normaliseringsprocessen*. Hämtad 08.11.2023 från <https://www.unizonjourer.se/helsingborgskvinnjour/om-vald/normaliseringsprocessen/>
- Ihmisoikeusliitto. (2016). *Kunniakäsitykset ja väkivalta*. Hämtad 15.03.2023 från https://ihmisoikeusliitto.fi/wpcontent/uploads/2016/06/Kunniak%C3%A4sitykset-ja-v%C3%A4kivalta_B5_nettti-002.pdf
- Isdal, P.;& Magnusson, L. (2017). *Meningen med våld*. Gothia Fortbildning AB.

- Kastling, L. (2010). *Män som slår kvinnor: Om mäns våld och skam i nära relationer*. Themis Förlag.
- Kvinnojouren Lund. (u.å.). *Latent våld*. Hämtad 24.02.2023 från <https://kvinnojourenlund.se/latent-vald/>
- Kvinnojouren Lund. (u.å.). *Materiellt våld*. Hämtad 24.03.2023 från <https://kvinnojourenlund.se/materiellt-vald/>
- Kvinnojouren Lund. (u.å.). *Latent våld*. Hämtad 24.03.2023 från <https://kvinnojourenlund.se/latent-vald/>
- Kvinnojouren Lund. (u.å.). *Våld mot djur*. Hämtad 09.04.2023 från <https://kvinnojourenlund.se/vald-mot-djur/>
- Kvinnojouren Lund. (u.å.). *Våld mot barn*. Hämtad 09.04.2023 från <https://kvinnojourenlund.se/vald-mot-barn/>
- Lawick, J.;Holmqvist, A.;& Van Lawick, J. (2013). *Våld i nära relationer*. Studentlitteratur.
- Länsstyrelsen Skåne. (2018). *Intersektionella perspektiv på våld i nära relationer*. Hämtad 09.11.2023 från <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6ae610001636c9c68e53ddc4/1530021587756/Intersektionella%20perspektiv%20p%C3%A5%20v%C3%A5ld%20i%20n%C3%A4ra%20relationer.pdf>
- Länsstyrelsen Västmanlands län. (u.å.). *Samband - Djur och våld*. Hämtad 09.04.2023 från https://www.lansstyrelsen.se/vastmanland/samhalle/social-hallbarhet/jamstalldhet/mans-vald-mot-kvinnor/samband---djur-och-vald.html?TSPD_101_R0=088d4528d9ab20004b192a975cbdd2ba937d48b5e889e37ac9bc6234317da22c27899667badfe13c0848b0aa0e143000c145be0728c60ef
- Mieli. (2021). *Henkinen väkivalta satuttaa sisältäpäin*. Hämtad 12.02.2023 från <https://mieli.fi/vaikea-elamantilanne/vakivalta/henkinen-vakivalta-satuttaa-sisaltapain/>
- Naistenlinja. (u.å.). *Henkinen väkivalta*. Hämtad 12.02.2023 från <https://naistenlinja.fi/henkinen-vakivalta/>
- Naistenlinja. (u.å.). *Seksuaalisuutta loukkava väkivalta*. Hämtad 24.02.2023 från <https://naistenlinja.fi/seksuaalisuutta-loukkaava-vakivalta>
- Naistenlinja. (u.å.). *Vainoaminen*. Hämtad 24.02.2023 från <https://naistenlinja.fi/vainoaminen/>
- Naistenlinja. (u.å.). *Fyysinen väkivalta*. Hämtad 24.02.2023 från <https://naistenlinja.fi/fyysinen-vakivalta>
- Naistenlinja. (u.å.). *Kunniaan liittyvä väkivalta*. Hämtad 15.03.2023 från <https://naistenlinja.fi/kunniaan-liittyva-vakivalta/>
- Naistenlinja. (u.å.). *Taloudellinen väkivalta*. Hämtad 26.03.2023 från <https://naistenlinja.fi/taloudellinen-vakivalta/>

- Nollalinja. (2019). *Seksuaalinen väkivalta*. Hämtad 24.02.2023 från <https://nollalinja.fi/mika-on-vakivaltaa/seksuaalinen-vakivalta/>
- Poliisi. (u.å.). *Vainoaminen*. Hämtad 24.02.2023 från <https://poliisi.fi/vainoaminen>
- Poliisi. (u.å.). *VAKNA! Sök hjälp*. Hämtad 09.04.2023 från <https://poliisi.fi/sv/vakna>
- Polisen. (u.å.). *Operativ miljö och statistik*. Hämtad 19.04.2023 från <https://poliisi.fi/sv/operativ-miljo-och-statistik>
- Päihdelinkki. (2020). *Päihteet ja aggressiivisuus*. Hämtad 06.11.2023 från <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/aggressiivisuus-ja-vakivalta/paihteet-ja-aggressiivisuus>
- Rikosuhripäivystys. (u.å.). *Kunniaan liittyvä väkivalta*. Hämtad 15.03.2023 från <https://www.riku.fi/erilaisia-rikoksia/kunniaan-liittyva-vakivalta/>
- Rikosuhripäivystys. (u.å.). *Digitaalinen väkivalta ja vaino*. Hämtad 24.03.2023 från <https://varjosta.fi/uncategorized/mita-on-digitaalinen-vakivalta-tai-vaino/>
- Roks. (u.å.). *Normaliseringsprocessen*. Hämtad 08.11.2023 från <https://www.roks.se/har-fanns-kunskap/normaliseringsprocessen>
- Socialstyrelsen. (2023). *Våld i nära relationer*. Hämtad 08.11.2023 från <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2023-6-8592.pdf>
- Sotkanet. (u.å.). *Resultattabell*. Hämtad 19.04.2023 från <https://sotkanet.fi/sotkanet/sv/taulukko/?indicator=szZMyYs3tNY1ijcHkda6hkbWhmYgEUMza0MTAA==®ion=s05LAgA=&year=sy5zsk7W0zUEAA==&gender=t&abs=f&color=f&buildVersion=3.1.1&buildTimestamp=202211091024>
- Sotkanet. (u.å.). *Resultattabell 2*. Hämtad 19.04.2023 från <https://sotkanet.fi/sotkanet/sv/taulukko?indicator=szbMS7M20jO01i0KjzcCAA==®ion=s05LAgA=&year=sy5zsk7S0zUEAA==&gender=t>
- Statistikcentralen. (u.å.). *13rd -- Offer för familjevåld och våld i nära relationer som kommit till myndigheternas kännedom efter kön, ålder, välfärdsområde och anmälningår, 2009-2021*. Hämtad 19.04.2023 från https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/sv/StatFin/StatFin__rpk/statfin_rpk_pxt_13rd.px/
- Taloudellinen väkivalta. (u.å.). *Taloudellista väkivaltaa esiintyy monissa muodoissa*. Hämtad 26.03.2023 från <https://taloudellinenvakivalta.fi/taloudellisen-vakivallan-muodot/>
- Terveyskylä. (2018). *Mitä on seksuaaliväkivalta*. Hämtad 24.02.2023 från <https://www.terveyskyla.fi/naistalo/seksuaaliterveys/seksuaaliv%C3%A4kivalta/mit%C3%A4-on-seksuaaliv%C3%A4kivalta>
- THL. (2019). *Väkivaltakäsitteiden sanasto*. Hämtad 12.02.2023 från https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139150/URN_ISBN_978-952-343-211-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- THL. (2020). *Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kasantalousuuteen*. Hämtad 11.04.2023 från https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140661/URN_ISBN_978-952-343-578-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- THL. (2021). *Lähisuhdeväkivalta koronapandemian aikana vauvaperheiden vanhemmilla ja Nollalinjan auttavan puhelimen keskusteluissa*. Hämtad 18.10.2023 från https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140907/URN_ISBN_978-952-343-616-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- THL. (2022). *Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen*. Hämtad 18.10.2023 från https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/144268/THL_Rap4_2022_Covid-seuranta_kevat2022_vs2.pdf?sequence=7&isAllowed=y
- Varjo. (u.å.). *Vainoaako hän sinua?* Hämtad 24.02.2023 från <https://varjosta.fi/vainoaakohan-sinua/>
- Varjo. (2020). *Mitä on digitaalinen väkivalta tai vaino?* Hämtad 24.03.2023 från <https://varjosta.fi/uncategorized/mita-on-digitaalinen-vakivalta-tai-vaino/>
- Wrangsjö, B.;& Wirtberg, I. (2019). *Familjen och livscykeln*. Lund: Studentlitteratur AB.